

Legenden om den osynliga staden Kitezj

Nyhet: 2009-11-30

Pressmeddelande 2009-11-30

Irina Karlsruhn, slaviska språk – disputation 12 december 2009

I den ryska kulturen – prosa, poesi, men även i musik och konst – finns en viktig legend, legenden om den osynliga staden Kitezj. Den berättar om en stad vid en sjö vid namn Svetlojar, belägen i närheten av Nizjnij Novgorod i Ryssland. Under tiden för tatarernas invasion överlevde staden genom att den blev osynlig. Den medeltida legenden traderades länge muntligt och skrevs sedan ner på 1700-talet. Platsen för staden, som under lång tid endast var känd inom en trängre krets av ryska gammaltroende, blev under senare delen av 1800-talet ett mål för vandrare och pilgrimer ur olika trossamfund. Vid tiden för första världskriget var Kitezj redan en symbol för det ideala Ryssland. Än idag sägs de rättfärdiga kunna höra stadens klockor ringa och se dess spegelbild i sjön. Kitezjlegenden är numera vida känd, och det finns ett stort antal publikationer och vetenskapliga arbeten som behandlar den.

Irina Karlsruhns avhandling försöker ge svar på frågor om varför legenden var så efterfrågad av så många och vad den kom att stå för under de olika historiska faserna. Avhandlingen undersöker legendens utveckling och dess plats i den ryska kulturen under perioden från 1843 till 1940, och den anlägger således ett helhetsperspektiv som hittills saknats inom forskningen. Karlsruhn visar på tydliga skillnader i receptionen av legenden under de olika perioderna. Under tiden kring förra sekelsskiftet, och framför allt efter revolutionen 1905, försökte den ryska intelligentsian finna en lösning på den politiska ideologiska, konstnärliga och filosofiska kris som man menade rådde i det ryska samhället. Man strävade efter efter ett slags andlig förnyelse, och inte minst efter att utstaka den ryska litteraturens framtida inriktning. Kollektiva folkmyter sågs som någonting som skulle erbjuda en möjlig lösning

En myt som förmådde rymma en rad olika innebörder

Under perioden 1900 till 1917 kom publikationer på temat Kitezj i en strid ström. Legendens utvecklades till en ny allrysk myt, och i avhandlingen undersöks denna process ingående. Kitezjlegendens apokalyptiska innebörder var en förutsättning för det intresse som väcktes hos den ryska intelligentsian. En hel rad ryska författare och poeter företog resor till kultplatsen för legenden. De texter i vilka resenärerna berättade om sina uttryck bidrog till mytens etablering i skönlitteraturen. Men det var framför Nikolaj Rimskij-Korsakovs opera från 1907 – Legendan om den osynliga staden Kitezj och jungfrun Fevronija – som blev det verk under den förrevolutionära perioden i vilket legenden fick en fullödig konstnärlig gestaltning. Operan fick dessutom tydliga efterverkningar på senare tolkningar.

Mellan 1917 och 1940 blev Kitezjlegenden sedan till en väl utvecklad litterär myt som förmådde

rymma en rad olika innebörder, vilket belyses i avhandlingen. Samtidigt förändrades Kitezjlegendens funktion och gestaltning, och då framför allt i poesin. Myten blev till en förklaringsmodell som applicerades på den ryska historiens dramatiska skeenden.

Irina Karlsruhns avhandling är ett bidrag till vår förståelse av den ryska litteraturen och kulturhistorien. Men den har också relevans för vår egen tid. Olika politiska och religiösa grupperingar använder sig även idag av Kitezjlegenden för att tolka den ryska historiens innebörd. Inte sällan förblir då de historiska rötterna osynliga. Genom Karlsruhns avhandling kastas emellertid nytt ljus över dessa rötter.

Avhandlingens titel: **POISKI RUSI NEVIDIMOJ. Kitežskaja legenda v ruskoj kul'ture. 1843–1940**

Disputationen äger rum lördagen den 12 december 2009 kl. 10.15

Plats: Lilla hörsalen, Humanisten, Renströmsgatan 6

Opponent: Erik Egeberg

För ytterligare information, kontakta Irina Karlsruhn, e-post: irina.karlsruhn@slav.gu.se

Här kan du läsa mer om avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/21312>

Avhandlingen är skriven på ryska med en sammanfattning på svenska och engelska.

AV: [Eva Englund](#)

Denna text är utskriven från följande webbsida:

<http://hum.gu.se/aktuellt/Nyheter/fulltext//legenden-om-den-osynliga-staden-kitezj.cid906593>

Utskriftsdatum: 2010-11-08